

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ
ОРГАНА**

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ И
БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН

БРОЈ 9

2026

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 160.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<https://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://biblis.uzzpro.gov.rs>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<https://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Управа за заједничке послове републичких органа

Немањина бр. 22–26

Београд

Телефон: 3616-296; 363-1620; лок. 1620

biblioteka@uzzpro.gov.rs

САДРЖАЈ

1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке Управе у 2026. години
3. Преглед садржаја нових бројева часописа
4. Преглед старих публикација
5. Преглед допуњених наслова у Дигиталној библиотеци
6. Преглед нових књига
7. Листа најчитанијих књига

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА
БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Португалији, Ане Илић, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Светој Столици у Ватикану, Симе Аврамовића, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Руској Федерацији, Момчила Бабића, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Мароко, Ивана Бауера, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Азербејџан, Драгана Владисављевића, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Белгији, Александра Тасића, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Указ о распуштању Народне скупштине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 85/2026

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 88/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Пољској, Небојше Кошутиха, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Словенији, Иве Војводића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Јапану, Александре Ковач, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Јерменији, Татјане Панајотовић Цветковић, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Индији, Синише Павића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Арапској Републици Египат, Мирослава Шестовића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Држави Катар, Марије Јовић, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Руској Федерацији, Драгана Владисављевића, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Уредба о измени Уредбе о врстама услуга које пружа Министарство унутрашњих послова и висини такси за пружене услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за јачање толеранције према мигрантима и капацитета јединица локалне самоуправе у Републици Србији на чијим територијама бораве мигранти, за 2026. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Уредба о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама у јединицама локалне самоуправе за 2026. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Гојанији, Федеративна Република Бразил, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о изменама и допунама Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2021. до 2030. године са Акционим планом за период 2026–2030. године, Службени гласник Републике Србије бр. 84/2026

Одлука о расписивању избора за народне посланике, Службени гласник Републике Србије бр. 85/2026

Одлука о утврђивању боје гласачког листића и боје контролног листа за проверу исправности гласачке кутије, за гласање на изборима за народне посланике Народне скупштине, расписаним за 25. октобар 2026. године, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Одлука о расписивању избора за чланове националних савета националних мањина, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о изменама Упутства о уређењу бирачког места и просторије за гласање, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Упутство о уређењу бирачког места и просторије за гласање (пречишћен текст), Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Дејана Закића, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Општег споразума о привилегијама и имунитетима Међународне организације криминалистичке полиције – ИНТЕРПОЛ, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Закон о потврђивању Протокола о експлозивним остацима рата уз Конвенцију о забрани или ограничавању употребе извесних врста класичног оружја за која се може сматрати да имају прекомерне трауматске ефекте или да делују без разлике у погледу циљева (Протокол V), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о допунама Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2026

Уредба о изменама Уредбе о поступку и начину на који законити ималац акција Акционарског фонда даје налог брокеру за прву продају акција, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Уредба о утврђивању Програма извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за 2026. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Уредба о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт на железничкој мрежи, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Неготинског виногорја, Службени гласник Републике Србије бр. 84/2026

Уредба о измени Уредбе о условима и начину спровођења субвенционисане куповине нових возила која имају искључиво електрични погон, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину сеоске куће са окућницом на територији Републике Србије за 2026. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Уредба о изменама Уредбе о класама путничких бродова, Службени гласник Републике Србије бр. 88/2026

Уредба о ближим условима и начину остваривања права на новчана средства за изградњу, учешће у куповини, односно куповину породично-стамбене зграде или стана по основу рођења детета, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Уредба о критеријумима и начину избора стратешког партнера и стручног надзора над извођењем радова на реализацији Пројекта изградње дела инфраструктурног коридора, крака ауто-пута Е-761, деоница Краљево – Нови Пазар, са везом Рашка–Јариње, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Уредба о изменама и допуни Уредбе о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Уредба о највишем и најнижем износу боравишне таксе, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Уредба о Класификацији делатности, Службени гласник Републике Србије бр. 91/2026

Уредба о утврђивању Програма коришћења средстава за решавање стамбених потреба и друге програме интеграције избеглица у 2026. години, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Уредба о утврђивању посебних износа који се плаћају за време трајања „Дечије недеље” у 2026. години, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Уредба о измени и допуни Уредбе о енергетски угроженом купцу, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о преносу новчане накнаде грађанима који су стекли статус носиоца права на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације из средстава Акционарског фонда, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о образовању Организационог одбора за обележавање Светског дана заштите животне средине 2027. године (WED2027), Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о образовању Тела за координацију послова информационе безбедности, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Одлука о оснивању Координационог тела за унапређење одрживог развоја подручја Голије кроз инфраструктурна улагања и заштиту животне средине, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Одлука о измени Одлуке о образовању Националног савета за развој туризма Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Одлука о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Одлука о утврђивању стопе редовне тромесечне премије осигурања депозита физичких лица, предузетника, микро, малих и средњих правних лица за 2027. године, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Одлука о емисији обвезница Републике Србије ради измирења обавеза по основу обештећења за одузету имовину, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о изменама Одлуке о образовању Комисије за израду предлога о утврђивању права на исплату девизне штедње, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о измени Одлуке о утврђивању бање Паланачки Кисељак, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о садржини, роковима и начину достављања података које пружаоци платних услуга достављају Народној банци Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Одлука о измени Одлуке о привременој забрани извоза нафте и нафтних деривата, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о утврђивању износа новчаних средстава у 2026. години за остваривање права на новчана средства за изградњу, учешће у куповини, односно куповину породично-стамбене зграде или стана по основу рођења детета, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Правилник о начину пријаве за добијање једнократне новчане накнаде, начину исплате средстава и подношења рекламација, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о вредности дневне, вишедневне и годишње дозволе за рекреативни риболов за 2027. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о регистру потрошача који не желе примати позиве и/или поруке у оквиру промоције и/или продаје телефоном, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о садржини пријаве, начину вођења евиденције удружења и савеза удружења за заштиту потрошача и условима за упис, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о изгледу и садржини обрасца реда вожње, поступку и условима усаглашавања предложених редова вожње у међународном линијском превозу путника, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Правилник о усклађивању висине такси за пружање услуга из надлежности Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Правилник о измени и допунама Правилника о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем, Службени гласник Републике Србије бр. 89/2026

Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2026

Правилник о допуни Правилника о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом, Службени гласник Републике Србије бр. 93/2026

Правилник о изменама и допуни Правилника о основним елементима уговора између пољопривредног произвођача и прерађивача или откупљивача пољопривредних производа, Службени гласник Републике Србије бр. 94/2026

Закључак Владе Републике Србије о усвајању Програма о изменама и допунама ИПАРД III програма за Републику Србију за период 2021–2027. године, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Програм заштите природе Републике Србије за период 2026–2031. године, Службени гласник Републике Србије бр. 84/2026

Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2026. до 2030. године, Службени гласник Републике Србије бр. 88/2026

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Анголе о отклањању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак и спречавању пореске евазије и избегавања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Закон о потврђивању Уговора између Владе Републике Србије и Владе Народне Демократске Републике Алжир о отклањању двоструког опорезивања у односу на порезе на доходак и на имовину и спречавању пореске евазије и избегавања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Народне Демократске Републике Алжир у области заштите биља и биљног карантина, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Меморандум о разумевању између Министарства унутрашње и спољне трговине Републике Србије и Министарства трговине Народне Републике Кине о успостављању Радне групе за олакшавање трговине, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Меморандум о разумевању између Министарства унутрашње и спољне трговине Републике Србије и Министарства трговине Народне Републике Кине о подршци слободној трговини и мултилатерализму, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Измене и допуне 40 (Измене и допуне које су усвојене у складу са чланом 59. Конвенције и које су ступиле на снагу 1. јуна 2025. године) Предлог измена и допуна Конвенције TIR, 1975. године усвојен од стране Административног

комитета за Конвенцију TIR 10. октобра 2024. године, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о изменама Одлуке о образовању Покрајинског штаба за ванредне ситуације, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 48/2026

Правилник о реализацији конкурса за доделу подстицајних средстава за уклањање дивљих депонија с пољопривредног земљишта у АП Војводини у 2026. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 47/2026

Правилник о поступку и критеријумима за доделу бесповратних средстава намењених јединицама локалне самоуправе са територије Аутономне Покрајине Војводине за успостављање локалних партнерстава за економско оснаживање жена, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 49/2026

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о трошковима финансирања међугенерациске солидарности и друштвене инклузије корисника пензија на основу Одлуке о изменама и допунама Финансијског плана Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за 2026. годину и додатног обрачуна, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Правилник о допунама Правилника о највишем износу накнада трошкова за медицинско-техничка помагала која се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Правилник о изгледу, садржини и начину истицања ознаке о забрани продаје дуванских и сродних производа малолетним лицима, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Правилник о положају, дизајну, облику и садржају комбинованих здравствених упозорења на дуванским производима, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у августу 2026. године, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Списак српских стандарда из области личне заштитне опреме, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Оквирног споразума о зајму LD 1981 ADD 2 (2026) између Банке за развој Савета Европе и Републике Србије – Зајам за финансирање јавног сектора – реновирање здравствених центара, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Азербејџан о сарадњи у области безбедности хране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 7/2026

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о ближим условима за стицање статуса и начину рада тренинг центара, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Уредба о измени Уредбе о ближим условима и начину доделе признања за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о промени назива Историјског музеја Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2026

Одлука о оснивању Центра за примењену математику и електронику као истраживачко-развојног института, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Одлука о изменама Одлуке о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних струковних, основних академских и интегрисаних академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије за високошколске установе чији је оснивач Република Србија у школској 2026/2027. години, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о изменама Одлуке о броју студената за упис у прву годину студијских програма мастер струковних и академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије за универзитете и факултете чији је оснивач Република Србија у школској 2026/2027. години, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Одлука о изменама Одлуке о броју студената за упис у прву годину студијских програма докторских академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије за универзитете и факултете чији је оснивач Република Србија у школској 2026/2027. години, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Правилник о измени Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања, Службени гласник Републике Србије бр. 86/2026

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2026

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Стратегија науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије за период од 2026. до 2030. године, са Акционим планом за период од 2026. до 2028. године, Службени гласник Републике Србије бр. 84/2026

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Коефицијент за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење станова, Службени гласник Републике Србије бр. 90/2026

Индекси потрошачких цена за август 2026. године, Службени гласник Републике Србије бр. 87/2026

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за јул 2026. године, Службени гласник Републике Србије бр. 92/2026

Службени лист Града Београда

Показатељ промене потрошачких цена у августу 2026. године, Службени лист Града Београда бр. 79/2026

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2026. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА
2.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НОВИНЕ

1.	ДНЕВНА ШТАМПА
----	---------------

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

Неважност завештања као последица ништавости и рушљивости у судској пракси – први део

- ▶ Противизвршење – нека спорна питања
- ▶ Анализа Закона о родитељима неговатељима и неговатељима
- ▶ Запошљавање и радни односи у јавним предузећима – новија пракса Врховног суда
- ▶ Осврт на измене и допуне Кривичног законика из 2026. године
- ▶ Испуњавање пореске обавезе преминулог лица од стране наследника
- ▶ Новчана накнада за неискоришћени годишњи одмор
- ▶ Права потрошача и обавезе трговца у вези са пружањем услуга од општег економског интереса
- ▶ Ризици од финансијских превара приликом инстант плаћања

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Неважност завештања као последица ништавости и рушљивости у судској пракси – први део
- 21 Противизвршење – нека спорна питања
- 25 Испуњавање пореске обавезе преминулог лица од стране наследника

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 33 Анализа Закона о родитељима неговатељима и неговатељима

РАДНО ПРАВО

- 39 Новчана накнада за неискоришћени годишњи одмор
- 46 Запошљавање и радни односи у јавним предузећима – новија пракса Врховног суда

ПРИВРЕДНО ПРАВО

- 55 Ризици од финансијских превара приликом инстант плаћања
- 62 Права потрошача и обавезе трговца у вези са пружањем услуга од општег економског интереса

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 67 Осврт на измене и допуне Кривичног законика из 2026. године

РУБРИКЕ

- 74 Портал читалаца
- 85 Кад језик пресуди: Форензичка лингвистика у настави
- 92 Поводом Међународног дана свести о губитку и бацању хране
- 104 Преглед прописа донетих између два броја
- 110 Календар важења правних аката

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектиру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа, а део фонда дигитализован је и доступан на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За овај број издајамо:

1. Монополски закони: књига друга: Београд, 1923.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

27. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА
протумачених и објашњених
судском и административном
праксом
издаје ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 27.

МОНОПОЛСКИ ЗАКОНИ

КЊИГА ДРУГА

- I. Закон о монополу соли.
- II. Закон о установљењу нових државних монопола
на жигице, петролеум, хартију за цигарете и
алкохол
- III. Кривични Поступак за монополске кривице.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1. Кнез Михаилова 1.
1923.

З А К О Н

О МОНОПОЛУ СОЛИ

од 17. марта, 1890. год, са изменама и допунама од 21. марта, 1891. год., — 23 јануара, 1899. год., — 26. јануара, 1900. год., — 29. априла, 1902. год. — и 23. марта, 1904. год.

Чл. 1. — Држава има искључиво право куповину и увоза свих сората соли, а тако исто и право продаје у велико, по одредбама овога Закона.

Чл. 2. — Управа Монопола Дувана Управља и монополом соли по овом Закону.

Чл. 3. — Препродаја соли на ситно у целој земљи са свим је слободна радња. Сваки грађанин који жели со препродавати, дужан је куповати со у државним солским стовариштима, и то најмање ону количину која је чл. 4. овога Закона одређена.

Слободној утакмици оставља се да одреди цене продаје соли на ситно.

Чл. 4. — Монополска Управа одређује најмању количину соли, која се може купити из државних стваришта.

Чл. 5. — Управи монопола дужност је, да се стара, да у свако доба има довољна количина соли у земљи.

По сортама увозиће се ове соли :

а.) со првог квалитета за све кућевне потребе;

б.) со другог квалитета за стоку; и

в.) морска со за индустријске и остале потребе.

Чл. 6. — Управа монопола вршиће набавку потребних количина соли у свима сортама, или непосредним куповањем од страних режија, или путем оферталне лицитације.

Управа монопола решиће се за набавку соли једним или другим путем, пошто о томе претходно саслуша управни одбор. Ну ово решење мора се поднети и Министру Финансија на одобрење.

Чл 7. — За продају соли у велико, установљавају се државна солска стоваришта у овим местима: Београду, Шапцу, Смедереву,

Радујевцу или Кусјаку, Забрежу, Нишу, Вел. Градишту и Пожаревцу; но у Пожаревцу отвориће се солско стовариште тако, да трошкови — пренос од Дубравице и плата чиновника — падне на терет продајне цене тога стоваришта.

Чл. 8. — (Укинут чл. 6. Уредбе о самосталној монополској Управи).

Чл. 8. а. — За разне конзерве и сољење мяса ради извоза може се со, по одобрењу Министра Финансија и Народне привреде, продавати и по цени куповној са додатком трошкова око истоваривања и магазинаже.

Чл. 8. б. — За потребе индустрије, рударства, заната и радиности у опште, со се може продавати и денатурисана, т. ј. тако препарисана, да се никако не може употребити за храну.

Цена овако денатурисаче соли на може бити већа од 6 динара у сребру за 100 килограма, ако средства за денатурисање не би изнела више од 25% од те цене.

Правила за денатурисање соли прописане Министарство финансија на предлог Самосталне Монополске управе.

Чл. 9. — Царинске и регалске дажбине на со укидају се.

Чл. 10. — Ко год сем државе увезе со у земљу, сматра се за кријумчара.

Чл. 11. — Као кријумчар сматра се и сваки онај, који, знајући, купује кријумчарску со.

Као кријумчар сматраће се и онај, који со намењену за конзерве и солење мяса у циљу извоза, употреби у земљи, или, који со денатурисану употреби на други циљ, ван оних, на које је намењена; или који из денатурисане соли вади материје, којима је денатурисана. Ако је кријумчар уједно и повластичар, онда губи и повластицу.

Чл. 12. — Кримјучар соли казни се повчано са 150 до 300 динара. Поред тога кријумчар се осуђује да плати:

а) два динара за сваки килограм ухваћене кријумчарске соли;

б) одузима се со, и

в) одузимају се све ствари, којима је кријумчарење извршено.

Ако осуђени не би имао покретности или

непокретности по последњем ставу овога члана, од куда би се могла наплатити казна по овоме Закону, казна ће му се заменити затвором, рачунајући пет динара за један дан затвора.

За извршање осуда по овоме Закону може се осуђеном узети само једна трећина непокретног имања, које му остане преко онога, што му се по Грађанском Поступку (§ 471., тач. 4.) не може продати за дугове.

Ако је осуђени закупац продаје дувана, осуда ће се наплатити из његове кауције.

Чл. 12. а. — Но ако Монополски Суд приликом пресуђења кривице нађе, да одузета и предата оруђа и ствари нису била неопходно потребна за извршење кријумчарења, т. ј. да се кријумчарење могло извршити и без њих, наредиће у пресуди, да се окривљеном врати новац добивен од продаје узапћеног оруђа и ствари.

Чл. 13: — Ко прокаже или ухвати лице, које со кријумчари, добија у име награде трећину казне повчане, која се од кријумчара соли наплати, у што се не рачуна накнада, по тач. а, чл. 12. овога Закона,

На ову награду немају права органи Монополске Управе ни осталих државних власти, којима је дужност да хватају кријумчаре.

Чл. 14. — Кријумчарске кривице по овоме Закону застаравају за три године.

Чл. 14. а. — Ко се у току једне године ухвати у кријумчарској кривици по други пут, сматра се да је у поврату и казниће се двогубом казном, предвиђеном чл. 12. овог Закона.

Ако се у истој години ухвати и по трећи пут казниће се само затвором.

Но затвор ни у ком случају не може бити већи од године дана.

Ако је у једном кријумчарењу било више лица казниће се сви као саучесници.

Чл. 15. — Кријумчарске кривице по овоме Закону извиђају и пресуде извршују окружне и среске власти а суди Монополска Управа колегијално. У састав суда улазе: управник или његов заступник, као председник и шефови одсека за производњу и за со и нове монополе.

Кад је који од њих спречен, заступа шеф другог ког одсека, осим кријумчарског, ако

шефова има у противном узимаће се њихови заступници.

Чл. 16. — Противу пресуде Монополске Управе осуђени се може жалити Државном Савету у року од десет дана, по пријему пресуде, чије су одлуке извршне и обавезне за Монополску Управу.

Жалба се предаје Монополској Управи непосредно или преко поште на повратни рецeпис, којâ је дужна, по оцени благовремености жалбе, слати предмет Државном Савету на решење у року од пет дана.

Чл. 16. а. — Ако је кријумчар странац или скитница, а није у могућности да положи суму на коју би осуђен био, или довољно јемство да, предаће се најближој општинској или полицијској власти ради стављања у притвор до решења кривице. Монополска Управа овакве кривице расправиће одмах, чим јој се од стране власти јави. Осуђени жалиће се из притвора противу одлуке Монополске Управе.

Чл. 16. б. — Пресуде изречене по кријумчарским кривицама застаревају за онолико времена, за колико би сама кривица застарела.

Чл. 16. в. — Почетак и прекидање застарелости кривице и пресуде, рачунаће се по одредбама општег кривичног законика.

Чл. 17. — За вршење свих послова прописаних овим Законом, поред чиновништва предвиђеног Законом о монополу дувана, поставиће се:

- а) главни солски књиговођа при Управи Монопола;
- б) један писар и један практикант;
- в) по један благајник и по један магационар у сваком солском стоваришту;
- г) потребан број служитеља при солским стовариштима.

Чл. 18. — Главни књиговођа, благајници и магацинари постављају се на предлог Министра Финансија краљевским указом.

Главни је књиговођа у рангу и плати равних шфовима одсека Управе Монопола Дувана, а благајници и магационари равни су по плати и рангу окружним магационарима у дуванским стовариштима.

Писара, практиканта и служитеља поставља претписом Управник Монопола Дувана.

Плата је писару до 1500, практиканту до 1200, а служитељима до 900 динара на годину.

Чл. 19. — Из бруто прихода од продаје соли има се плаћати:

1-о набавка соли;

2-о особље по овом Закону; и

3-е сви остали трошкови као: пренос соли, оправке магацина, кирије за магацине, набавка потребних каса, вага, тегова, потребни канцеларијски материјал, огрев, осветлење, осигурање, дијурца члановима управног одбора и чиновницима приликом куповине соли и прегледа солских стоваришта и т. д.

Сви ови трошкови под 3. морају се изнети управном одбору на решење, а по том Министру Финансија на одобрење.

Чл. 20. — Сав остали приход од соли предаје се главној државној благајници.

Чл. 21. — Цела радња монопола соли водиће се на основи трговинској и економској. Сва главна питања морају се поднети на решење управном одбору, који је установљен чл. 180. Закона о монополу дувана.

Ниједна се одлука управног одбора не

сме извршити, док је Министар Финансија не одобри.

Чл. 22. — Да би се овај Закон тачно извршио, овлашћује се Министар Финансија, да пропише:

- а.) правилник о примању соли; и
- б.) правилник, по коме се имају управљати солска стоваришта.

Чл. 23. — Овај Закон ступа у живот кад а Краљ потпише, а тада губи важност Закон о искључивом увозу соли од 2. Јуна, 1882 године. . . .

З А К О Н

о установљењу нових државних монопола на жигице, петролеум, хартију за цигарете и алкохол од 3. августа, 1893. год, са изменама и допунама од 23. јуна, 1898. год, — 1. маја, 1902. год., — и 23. марта, 1904. год.

Чл. 1. — Држава има искључиво право да увози, прерађује или сама израђује и продаје на велико, одређујући цене код појединих артикала и за детаљну продају, ове артикле: петролеум, жигице, хартије за цигарете и алкохол, који се добија од скробних материја и меласе.

Чл. 1. а. — Ко жели да продаје на ситно хартије за цигарете или денатурисани алкохол, мора имати за то дозволу од Монополске Управе.

Чл. 1. б. — (Укинут изменама и допунама од 23. марта, 1904. год.)

Чл. 2. — Право прераде и продаје монополисаних предмета држава ће почети да врши

за сваки поједини од именованих предмета у време, кад све припреме за потпуно вршење тога права буду са свим готове.

Право увоза свих монополисаних артикала почиње држава вршити чим овај Закон у живот ступи. Док држава не изведе све предходне припреме за своју производњу алкохола и жигица, она ће набављати те предмете и продајну цену одређивати им по цени коштања, додајући тој цени монополску таксу.

Од произвођача алкохола и жигица, који се затеку са својим радњама кад овај Закон ступи у живот, држава ће у равној мери наплаћивати монополску таксу на цео производ оставивши право продаје самим произвођачима.

Држава може производе ових произвођача и откупити, ако производ и по квалитету и по цени не би државу стао више, но што га иначе набавити може.

Чл. 3. — Никоме у земљи није дозвољено производити алкохол из скробних материја и меласе, ма које јачине, пити је дозвољено такъв алкохол са стране увозити.

За домаће произвађаче оваквог алкохола, које овај Закон затече, вреди одредбе члана 2.

Чл. 4. — Сваки који се ухвати да предмете именоване у чл. 1. овога Закона уноси са стране или купује од другог, а не од државе, односно од препродаваца у земљи, или тајно прерађује, сматра се као кријумчар и казни по одредбама овога Закона.

Чл. 4. а. (Укинут изменама и допунама од 23. марта, 1904. год.)

Чл. 5. — Држава ће објавити где се, и од којих приватних произвођача, могу набављати монополисани артикли.

Чл. 6. — Ово право монопола на петролеум, алкохол од скробних материја и меласе, жигице и хартије за цигарете, држава врши преко управе монопола дувана и соли, која ће од дана, када овај Закон у живот ступи, имати назив:

„Управа Државних Монопола“

Управа државних монопола стоји под Министарством Финансија.

Чл. 7. — На управу државних монопола преноси се и радња и штампање свих врста монополисане хартије, поштањских, таксених и крчмаринских марака.

Од ових монополисаних хартија изузимају се: сви обрасци и формулари, изводи црквени, сточни пасоши, депозитне књиге, регистри; деловодни протоколи, прописи, прописнице и вежбанке, и у опште све оне хартије штампане, које се искључиво употребљавају за државну, општинску и школску службену потребу, које ће се у будуће штампати и продавати у државној штампарији.

Продају монополисаних хартија вршиће Управа Државних Монопола, а за марке само ће руководити израдом, и израђене предаваће по трбовањима дотичним Министарствима и задужити пуном ценом издатих марака.

Чл. 7. а. — Ко жели да продаје на ситно таксене марке и друге монополисане хартије од вредности, мора имати за то дозволу од Монополске Управе.

Ове дозволе Монополска Управа даје и одузима онако, као и дозволе за малопродају дуванских прерађевина.

Без одобрења Монополске Управе лице, које је добило дозволу за продају монополисаних хартија од вредности на ситно, не може пренети дозволу на другог.

Државни чиновник, који је таквом лицу продао марке и монополисане хартије од вредности, казниће се новчано од 150—200 динара.

Сви садашњи продавци монополисаних хартија од вредности, који немају дозволе за ту радњу, а желе да је и даље обављају, дужни су прибавити овозолу од Монополске Управе у року од три месеца, кад овај Закон ступи у живот.

Малопродавце дувана може Управа Монопола обавезати да у својим радњама држе и продају и све врсте монополисаних хартија од вредности као и жигица, према потреби дотичнога краја.

Чл. 8. — Управа Државних Монопола вршиће све послове по овом Закону на истој трговинско-економској основи, на којој се сада воде и послови монопола дувана и соли.

Чл. 9. — У року од месец дана рачунаћи од дана када овај Закон у живот ступи, управа државних монопола извршиће попис свих монополисаних предмета у земљи и за тим одредиће рок до кога се времена имају ти монополисани предмети распродати.

Монополски Закони. II.

Чл. 10. — За откуп монополисаних предмета (ако би то потребно било — чл. 2.) машина, алата или нарочите фабричке зграде, ако такве постоје искључиво за продају монополисаних предмета, установљава се нарочита државна комисија. Њу састављају: управник државних монопола, један члан главне контроле, који се поставља указом Краљевим на предлог председника министарског савета, шеф администрације државних монопола, који је и деловођа ове комисије, и јошт шест лица, која се постављају Краљевим указом на предлог Министра Финансија.

Овако састављена државна комисија има право зарад обавештења позвати у своје седнице стручна лица за поједина питања.

Државној комисији председава и сазива је у седнице управник државних монопола, а рад је државне комисије пуноважан кад има шест чланова.

Чл. 11. — Ова овако састављена државна комисија има извести привремену организацију ново заведених монопола и осталих послова, који по одредбама овога Закона прелазе у делокруг Управе државних монопола.

Она ће Министру Финансија подносити предлоге о свему што је потребно за правилан рад новог делокруга Управе Државних Монопола. Министар Финансија објављиваће у службеном делу „Српских Новина“ Правилнике за вршење свих послова.

Чл. 12. — Чланови државне комисије, осим чиновника управе монопола, имају награде за сваку седницу, којој су присуствовали, или у опште за какав комисијски рад по десет динара.

Чл. 13. — На предлог државне комисије Министар Финансија објављује у „Српским Новинама“ да Управа Државних Монопола почиње вршити право монополско за поједине предмете са свим или од чести.

Чл. 14. — На предлог државне комисије одредиће Министар Финансија од појединих предмета најмању количину, коју ће непосредно продавати управа државних монопола. Он ће одређивати и проценат купцима према купљеној већој количини ових предмета.

Продајну државну цену одредиће:

1., куповна државна цена свакога артикла;

2., монополска такса, која мора бити најмање толика, колика је била: а. досадашња царина, б. обртни порез, в. пренос, г. осигурање и д. досадашња трошарина или регал.

Али ова цена ни у ком случају не сме бити толика да отежава и умањује потрошњу ових предмета.

Чл. 15. — Царина, обртни порез, трошарина и све државне таксе неће се више наплаћивати како се ком монополском предмету одреди монополска цена. Министар финансија на предлог државне комисије одредиће у колико је продаја монополисаних предмета по целој земљи слободна радња, а у колико је за продају појединих предмета потребна дозвола за монополисане предмете.

Чл. 16. — Управа државних монопола продаје монополисане предмете, чија продаја овим Законом на њу прелази, само за готов новац.

Чл. 17. — Онога дана кад овај Закон у живот ступи приватнима забрањује се увоз монополисаних артикала. Од тога дана право увоза има искључиво само управа државних монопола. За провоз монополисаних предмета

важе исте одредбе, које постаје и за провоз дувана или соли. Одобрење за провоз свих монополисаних предмета, по правилнику министра финансија, издаје управа државних монопола.

Чл. 18. — Кад државна комисија сврши све што је потребно, да држава за који од монополисаних предмета почне вршити своје монополско право, на предлог Министра Финансија, објавиће се указом кога дана монопол ступа у живот. Одмах по том управа државних монопола извршиће код приватних продаваца попис монополисаних предмета, који ће се од приватних продаваца откупити по цени коју утврди државна комисија по саслушању трговачког удружења. Но ако би државна комисија, по свршеном попису, нашла да је по државне интересе корисније не откупити монополисани предмет од приватних продаваца, она може учинити предлог Министру Финансија, да се приватним проравцима одобри, да извезу монополисани предмет, у колико се код њих затекао, и то у року који државна комисија буде Министру финансија предложила.

После тог рока приватни продавци моћи ће остатак монополисаних предмета, који се

код њих затекне, продавати, само ако претходно положи управи државних монопола потпуну монополску таксу, у колико она већ није наплаћена у трошарини и осталим државним дажбинама.

Чл. 19. — Свако лице, које, пошто овај Закон ступи у живот, без нарочитог одобрења управе државних монопола, унесе у земљу који од монополисаних предмета, сматра се као кријумчар.

Управа државних монопола дужна је преко свог особља спречавати кријумчарење монополисаних предмета, а у том послу дужне су јој указивати помоћ све општинске и државне власти. Оне су дужне све њене наредбе као хитне одмах извршивати.

Чл. 20. — Кривице учињене по овоме Закону, деле се на преступе и иступе.

Чл. 20. а. — Преступну кријумчарску кријумчарску кривицу учинио је и биће кажњен као кријумчар:

1., ко противно одредби члана 4 овога Закона поступи;

2., домаћи произвођач, који сам денатурише алкохол;

3., ко денатурисан алкохол ослободи материја којима је денатурисан;

4., ко продаје или држи петролеум у кантама страног порекла и са страним обележјем а не државним које носе обележје „двоглави орао“, и писмена „У. Д. М.“ или у нарочито израђеним кантама за продају на ситно.

Чл. 20. б. — Преступне кријумчарске кривице казне се новчано од 150—200 динара, а поред те казне, кријумчар се осуђује још да плати за сваки кријумчарски предмет десетогубу монополску таксу утврђену за дотични предмет.

Сви предмети који се као кријумчарски ухвате, као и сва средства, којима је кријумчарење извршено, у колико се без тих средстава не би могло извршити кријумчарење, прелазе у својину монополске управе без икакве накнаде.

Ако монополски суд при суђењу кривица нађе да се кријумчарење без узапћених и продатих оруђа могло извршити, пресудиће да се од продаје тих оруђа добивени новац окривљеноме врати.

Ко ухвати или прокаже кријумчара добија у име награде трећину оне суме, што се од кријумчара наплати у име казне.

На ову награду немају право органи монополске струке, ни осталих државних власти, којима је дужност да хватају кријумчаре.

Ко не може казну, у шта се рачуна и накнада десетоструке монополске таксе платити из свога покретног или из једне трећине непокретног имања, које му остане преко оног, што се по Грађанском Судском Поступку §. 471. тач. 4., не може продати за дугове, издржаће затвор, рачунајући по пет динара за један дан затвора.

Овај затвор не може бити већи од једне године дана.

Ако је осуђени закупац за продају дувана, осуда ће се се наплатити из његове кауције.

Све преступне кријумчарске кривице застарсвају за три године.

Чл. 20. в. — Иступну кривицу учинио је и биће кажњен дисциплински од 50 до 150 динара :

1., ко без дозволе продаје хартије за цигарете, денатурисани алкохол и марке и монополисане хартије од вредности;

2., ко продаје хартије за цигарете са мање листића у свесци (књижици), но што је одређено;

4., ко продаје жижице са одлепљеном или повређеном контролном марком на кутији;

5., ко петролеум квари дододавањем воде или других каквих материја.

Осим казне одузимају се и инкриминисани предмети, који се у продавници или радњи окривљеног нађу, без накнаде, у корист државне касе;

6., који продавац добивену дозволу за продају на ситно, пренесе на другог без одобрења Монополске Управе.

У поврату казниће се удвојеном казном и одузеће му се право на малопродају монополисаних предмета.

Чл. 20. г. — Иступне кривце застаревају за годину дана.

Чл. 21. — Све кривице и преступни и иступне, казне се на основу записника, у коме мора бити означено: кад је и место где је кривац ухваћен, количина нађеног кријумчарског предмета, какво је дело учињено, да ли кривац дело признаје или не признаје и шта у одбрану наводи.

Тај записник потписаће осумњичено лице пред два присутна часна грађанина, који ће се такође потписати на записнику и биће оверен од власти, која је дело ухватила. Ако осумњичено лице није хтело записник потписати, то ће се забележити у записнику.

Овакав записник јест потпун доказ, осим ако окривљен не би што с основом навео, што би важност записника оспоравало.

Ближи формулар записника прописује монополска управа.

Чл. 21. а. — Кад монополски контролор или друго које лице, позвано за хватање кријумчара с основом посумња, да код ког лица, које нађе на путу или којем другом удаљеном месту, има кријумчарских предмета а не би било у могућности да ту одмах нађе и присутнике или органе општинске или државне власти, може исто лице сам претрести. У том случају мора саставити записник о резултату претреса и исти издати у препису претресеном лицу, а истог дана извести о томе своју надзорну власт.

Чл. 21. б. — Ко се у току једне године ухвати у кријумчарској кривици по други пут,

сматра се да је у поврату и казниће се двогубом казном предвиђеном чланом 20. б. овога Закона.

А ако се у истој години ухвати по трећи пут, казниће се само затвором.

Но затвор ни у ком члучају не може бити већи од године дана.

Ако је у једном кријумчарењу било више лица, казниће се сви као саучесници.

Чл. 21. в. — Кријумчарске кривице по овоме Закону извиђају и пресуде извршују окружне и среске власти, а суди Монополска Управа колегијално. Суд сачињавају: управник или његов заступник као председник и шефови одсека за производњу и со и нове монополе као чланови, с тим, да место првог члана суда заузима шеф одсека за со и нове монополе.

Ако је који од њих спречен, заступаће га шеф кога другог одсека осем кријумчарског, ако шефова има, у противном случају узимаће се њихови заступници.

Кривични поступак за монополске кривице прописани по члану 151. Закона о монополу дувана важи и овде.

Чл. 21. г. — Путиици који долазе у Србију или прелазе имају право, да без икаквих дажбина и такса унесу за своју личну потребу најмање и то:

- 10 грама (једну књижицу) цигарпапира;
- 20 грама (једну кутију) жижица; и
- 100 грама алкскола.

Ова повластица не вреди за пограничне становнике.

Чл. 21. д. — Ако је кријумчар странац или скитница а није у могућности да положи суму на коју би осуђен био, или довољно јемства да, предаће се најближој општинској или полицијској власти, ради стављања у притвор до решења кривице. Монополска управа овакве кривице расправљаће одмах чим јој се од стране власти јави. Издржани притвор рачунаће се у казну: Осуђени жалиће се из притвора противу одлуке Монополске Управе.

Чл. 21. ђ. — Орган монополске управе за кога се докаже да је коме подметнуо који кријумчарски предмет, биће кажњен затвором од шест месеци до две године а поред тога и искључен из сваке монополске и друге државне службе на свагда.

Чл. 21. е. — Пресуде и решења по кримчарским кривицама застаревају за онолико времена, за колико би застарела и сама та дела по којима су одлуке изречеце.

Одлуке општег кривичног законика у поступку и прекидању застарелости, важе и овде.

Чл. 22. — Штампар, који се ухвати да штампа монополисане формуларе и хартије, или ко би се ухватио да израђује таксене, поштанске, крчмаринске и у опште све друге монополисане марке, казни се по кривичном закону (глава XII, §. 145. и 146.).

Чл. 23. — За извршење овог Закона поставља се потребно особље Краљевским указом на предлог Министра Финанс ја. Потребно неуказно особље поставља Министар Финансија или Управа Државних Монопола такођер у смислу одредаба Закона о монополу дувана.

Чл. 24. — При заснивању ових монопола издаци ће се привремено покрити приходом монопола дувана и соли.

Готовина потребна за годишњу потрошњу монополисаних предмета, по цени њиховог коштања, саставља обртни капитал. Овај ће се засновати из прихода нових монопола.

Чл. 25. — Управа државних монопола дужна је на основу стеченог искуства и рада државне комисије за даље организовање нових монопола да спреми све измене потребне у Закону о монополу дувана и законске пројекте за све монополисане предмете, обухваћене овим Законом. Ове ће законске предлоге Министар Финансија поднети на решење Народној Скупштини у току првог редовног сазива.

Чл. 26. — Закон овај ступа у живот трећега дана од дана обнародовања његова у службеним „Српским Новинама“ а тада престају важити:

Закон о маркама поштанским за писма и новине од 31. октобра, 1866. год., у колико се он мења овим Законом, и Закон о монополу државне штампарије на извесне монополисане хартије од 22. јуна, 1882. год., по што се вршење тога Закона преноси на управу државних монопола.

Уједно се овим Законом укидају тачке 26., 27. и 118. у Закону о општој царинској тарифи од 10. јула, ове год. и сва законска наређења, која би овом Закону противна била.

КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ЗА МОНОПОЛСКЕ КРИВИЦЕ

од 14. јуна, 1902. г., АБр. 1640.

I. Опште одредбе.

Чл. 1. — На основу члана 151. Закона о монополу дувана од 11. априла 1902. год. Министар Финансија прописује за извиђање и суђење свих монополисаних кривица — преступа и иступа — овај кривични поступак.

Чл. 2. — Само онај може бити суђен и кажњен за монополске кривице, по монополским законима, коме је кривица, по одредбама овог поступка, извиђена и пресуђена.

Чл. 3. — Одредбе монополских закона и овога поступка односе се и на стране држављане, било да они у Србији стално или привремено бораве.

II. О проналаску кријумчарског дела

Чл. 4. — Монополска надзорништва, монополски контролори и остале власти, које су

позване да хватају и сузбијају кријумчаре монополисаних предмета, кад сазнаду, било на чији потказ (доставу), било сами, да је нека кривица учињена или да ће се учинити, дужни су одмах предузети све потребне мере, да се кријумчари и укријумчарених предмети ухвате, узапте односно да се намеравао кријумчарење спречи.

Чл. 5. — Потказивач (достављач) може тражити да му име остане у тајности и дотична власт мора се томе захтеву одазвати; али је ипак дужна поверљивим актом, у том случају, саопштити кријумчарском одсеку монополске управе име и презиме, занимање и место становања потказивачево.

Ако би потказивач (достављач) учинио доставу непосредно Монополској управи, она ће наредити дотичном монополском надзорништву да, одмах отпочне трагање и предузме све потребне мере ради проналаска кријумчара и узапћења укријумчарених предмета, али неће му саопштавати име потказивачево.

Чл. 6. — Кад монополски контролор и остало монополско особље, као и све остале

власти, које су позване да хватају кријумчаре монополисаних предмета, с основом посумњају, да неко у стану или зградама има укријумчарених монополисаних предмета, извршиће изненада претрес стана и осталих зграда осумњиченог лица, према одредбама члана 30. земаљ. Устава и чл. 160. и 163. Закона о монополу дувана.

Чл. 7. — Претрес стана и осталих зграда (који нису јавни локали) осумњичених лица сме се вршити само дању, т. ј. од изласка до заласка сунца.

Претрес у јавним локалима сме се вршити у свако доба дана и ноћи, али ипак према одредбама чл. 30. земаљ. Устава и чл. 160. и 163. Закона о монополу дувана.

Чл. 8. — Ако би било потребе да се изврши претрес над војним лицем а у војној згради или логору, или ако би ту требало осумњиченог, који је из грађинског реда, ухватити, монополски контролор, односно власт која је трагање почела, обратиће се надлежној војној власти ради тога и ова је дужна захтеву се у свему одазвати.

Чл. 9. — У случају да монополски контролор или друго лице, које је позвано за хватање кррјумчара, посумња, да код кога лица, које нађе на путу или другом ком удаљеном месту, има укријумчарених монополисаних предмета, а не би било могуће да ту одмах нађе и присутнике или органе општинске или државне власти, може осумњичено лице и сам претрести, ако оно, на предходни позив, не би драговољно само предала укријумчарене предмете. У том случају мора одмах саставити записник о резултату претреса и тај записник у препису, који он оверава, предати претресеном лицу, а истог дана извести о томе и своју надзорну власт (чл. 164. Закона о монополу дувана.)

Чл. 10. — Ако се кријумчар, у намери да се бегством уклони, од претреса склони у какву зграду или какав затворени простор, монополски контролор, односно лице одређено за хватање кријумчара, има права, на уљудан начин, тражити, да му се та зграда или просторија, ако су затворене, отворе ради претреса осумњиченог лица и одузимања укријумчарених предмета.

Ако се том позиву не би одазвало, монополски контролор или лице за хватање кријумчара одређено овлашћено је, да силом у затворену зграду или у затворену просторију уђе и претрес изврши па даље поступи по одредби члана 164. Закона о монополу дувана.

Чл. 11. — Монополски контролор, односно лице, које кријумчара гони, моћи ће се обратити и месној општинској власти, и ова је дужна томе позиву се одазвати и потребан број људи дати му у помоћ.

Ако се општинска власт овом позиву не одазове казниће се председник или онај који га заступа по члану 165. Закона о општинама.

Чл. 12. — Ако би се десило, да су се кријумчари противили и оружје употребили, или ако се које од других лица њима у помоћ ставило и спречавало претрес или хватање кријумчара, саставиће се акт и монополском надзорништву послати, а оно је дужно тај извештај доставити кријумчарском одсеку Монополске Управе.

Чл. 13. — Сва лица, која се затекну при вршењу претреса стана и зграда, одвојиће се

и ставити под присмотру, да не би за то време могла што од укријумчарених предмета склонити, уништити или променити.

Чл. 14. — Поред одузимања укријумчарених предмета, одузеће се и сва оруђа и преносна средства којима је кријумчарење извршено (члан 143. Закона о монополу дувана.).

Чл. 15. — Одузети укријумчарени предмети као и оруђа и сва преносна средства, спроводе се надлежном монополском надзорништву, коме се у исто време предаје и кријумчарски записник и остали извештаји, ако их има. Са овим предметима надзорништво ће одмах поступити по чл. 143. и 144. Закона о монополу дувана и добивени новац послати Управи Државних Монопола као депозит до окончања кривице.

Чл. 16. — Царинарница београдска непосредно ће предавати ухваћене кријумчаре и кријумчарске предмете са записником и осталим извештајима, ако их има, кријумчарском одсеку Монополске управе, а с преносним средствима поступиће по чл. 143. и 144. Закона о монополу дувана и о томе известити кријум-

чарски одсек Монополске управе уз пошиљај новца.

Чл. 17. — Кад се ухвати кријумчарена со предаће се монополском надзорништву, а ако је ово удаљено, месној општинској власти на оставу под законом одговорношћу примаоца о чему ће се саставити протокол и доставити кријумчарском одсеку Монополске управе.

Монополско надзорништво ухваћену со продаће јавном лицитацијом. Почетна цена не сме бити нижа од оне што важи за куповање соли из монополских солских стоваришта.

Чл. 18. — Ухваћени кријумчарски петролеум монополско надзорништво одмах ће продати јавном лицитацијом, пошто најпре понуди месну државну или општинску власт ради куповине по продајној цени. Почетна цена за 1 килограм петролеума не сме бити мања од оне по коју Монополска Управа продаје приватнима из стоваришта го петролеум.

Судове, у којима је био петролеум, ако су домаћи, продаће такође, а ако су страни, по свршеној лицитацији односно продаји петролеума испразниће се и поништити, о томе

саставити протокол и доставити кријумчарском одсеку Монополске Управе.

Чл. 19. — Ако је ухваћени предмет алкохол, послаће се одмах од тога под печатом власти која је кријумчарење ухватила најмање један литар кријумчарском одсеку Монополске Управе ради анализе хемиске. Остали алкохол узаптиће се, оставити под печатима и кључем монополског надзорништва или власти, која је то кријумчарење пронашла, на чување под законом одговорношћу или кријумчару или месној општинској власти, или ће се предати одређеном стараоцу или дотичом монополском надзорништву, како буде подесније и чекаће се на *извршну* одлуку Монополске Управе по том делу.

Чл. 20. — Хемичар Монополске Управе дужан је у што краћем року извршавати анализе послатих му предмета и о резултату слати кријумчарском одсеку протокол извршене хемијске анализе а, поред тога, и сам под личном одговорношћу уводити тачно и брижљиво у свој протокол сваку хемијску анализу, задржавајући у лабораторији један дао анализаног алкохола под печатом Монополске Управе.

Чл. 21. — Ако би судови, у којима је ухваћен петролеум или алкохол цурили, монополски органи или власт која је кријумчарење ухватила, дужни су старати се да цурење спрече. Трошкове око тог власт ће урачунати у трошкове око истраге.

Чл. 22. — Ако се не зна ко је кријумчар, Монополска Управа наредиће, да се уапћени предмети јавно продаду и са новцем поступи по чл. 94. и 95. овог Поступка.

Чл. 23. — Ако би потребно било, ради што бољег и правилнијег решења, (било то према самој природи дела, или исказу окривљеног или сведока) и пресуђења кривице, може се извршити и увиђај на месту учињеног дела.

Увиђај ће чинити или монополско надзорништво у присуству месне општинске власти, или ако је истрага већ поведена, дотична истражна полицијска власт, било сама или по тражењу Монополске Управе, или најзад изасланик кријумчарског одсека Монополске Управе, у присуству општинске или полицијске власти.

Чл. 24. — О извршеном увиђају написаће се одмах протокол са назначењем онога, што

је увиђајем нађено и тај ће протокол потписати власт која је увиђај чинила и лица у присуству којих је увиђај чињен, па ће се послати кријумчарском одсеку Монополске Управе; а ако је полицијска истражна власт сама предузела увиђај иследник ће протокол увиђаја придружити осталим актима истраге.

III О оптужби.

Чл. 25. — Кријумчарске кривице по законима монополским извиђају, на тужбу кријумчарског одсека Монополске Управе, истражне, окружне и среске власти (в. чл. 141., 149. и 150. Зак. о монополу дувана, чл. 15, и 16. Зак. о монополу соли и чл. 21. а. Зак. о установљењу нових државних монопола).

Чл. 26. — Кад монополско надзорништво или власт, која је позвана да хвата кријумчаре, пошље кријумчарском одсеку Монополске Управе кријумчарски записник и остала акта, ако их има, кријумчарски одсек ће послати кратку тужбу надлежној полицијској власти на ислеђење.

Уз тужбу шаље се и записник и остала акта ако их буде било, а служе за доказ кривице.

Чл. 27. — Ако би се неко због кријумчарења алкохола имао оптужити, то ће кријумчарски одсек тужбу подићи, кад од хемичара Монополске Управе добије писмени извештај, да је ухваћени предмет доиста алкохол,

Чл. 28. — Ако је у кријумчарењу ухваћено лице странац или скитница, или ако би таква лица сама полицијска власт на делу ухватила, она ће одмах над њима повести истрагу а једновременно телеграмом известити о томе кријумчарски одсек Монополске Управе, те да овај подигне формалну тужбу код истражне власти.

Акта истраге после тужбе доставиће се одмах кријумчарском одсеку.

IV О испитивању сведока.

Чл. 29. — Свако лице, за које се с основом верује да може по свом непосредном сазнању дати података о извршеној кривици или учиниоцу, испитаће истражна власт као сведока.

Испит ових лица као и окрижљених вршиће се редовно пред два честита, по могућству писмена грађанина, који ће се на протокол испита као сведоци потписати.

Чл. 30. — Од сведочења ослобађа се:

1., који је с окривљеним у вези брачној, или је у непосредном сродству крвном до ког било степена, а у побочном до четвртог степена, а по тазбини до трећег степена закључно или је с окривљеним у задрузи;

2., који је окривљеном или његовој деци кум или су ови њему крштени кумови;

3., који стоји према окривљеном у односу татора, поочима, хранитеља или храненика.

Сведоцбе ових сведока важиће само онда, ако се они, пошто им је казано да се ослобођавају од сведочења, одреку тога и хоће да сведоче, и ако се њиховом сведоцбom утврђује кривица лица против кога сведоче;

4., који стоје с окривљеним у односу поверитеља или дужника; и

5., који је с окривљеним у доказаном непријатељству. Сведоцбе ових сведока вредеће, ако се њиховом сведоцбom ништи основ сумњивости.

Чл. 31. — Истражна власт добављаће сведоке из свог подручја непосредно.

Ако је сведок из другог округа или среза, последник ће послати питање оној полицијској

власти у чијем се подручју сведок налази, и ова ће сведока испитати и протокол сведоџбе иследнику послати.

Чл. 32. — Полициска власт позиваће сведока писменим или штампаним позивом, у коме ће тачно означити време (пре или после подне) и дан кад јој позвани сведок мора доћи и каква ће га казна постићи на случај изостанка, с тим да ће у противном силом бити доведен.

Чл. 33. — Кад *и*ако *п*озвани сведок не би дошао а изостанак не би оправдао, иследник ће га осудити на плаћање трошкова, што су због његовог изостанка учињени, и поред тога дисциплински казнити новчано од 5—25 динара. Новац од ове дисциплинске казне припада главној благајни Монополске Управе као ванредни приход.

Чл. 34. — Ако би сведок био војник, истражна ће власт, ако је војник из истог округа, тражити преко војне власти да јој војника упути; а ако би били и војник и његова војна власт из другог округа, онда ће се истражна власт писмено обратити среској или окружној

полицијској власти, где се војна власт налази и означити питања о којима ће војника тамошња истражна власт питати, па оверени испит послати првој истражној власти ради даље истраге.

Чл. 35. — Служитељи државних и општинских власти позваће се преко надлештва код којих служе.

Чл. 36. — Сваки сведок питаће се оделито један од другог. Писмена се сведоцба не прима, осим ако сведок не зна говорити. Забрањено је испитивати сведока пред оним сведоком, који тек има да сведочи, а тако исто у предходној истрази и пред окривљеним, нити ће се пустити да се испитани сведок са-стаје с осталим сведоцима, који још нису испитани.

Чл. 37. — Првим питањем власт ће позвати сведока да тачно каже своје име и презиме, одакле је, где станује, своје занимање, године, је ли био осуђиван, па ако јесте кад и којом казном, и стоји ли у каквом односу с окривљеним, за тим ће се позвати да на питање савесно и праву истину искаже, на што се и заклету може.

Чл. 38. — Ако сведок може да говори, али српски језик не зна, испитаће се преко тумача, коме ће се казати, да ће за тумачење бити заклет. Ако ли пак иследник буде знао језик дотичног сведока, он ће га саслушати и то у протоколу саслушања назначити. У последњем случају присутници из члана 29. овог Поступка морају знати језик сведока.

Чл. 39. — Ако је сведок нем, али зна писати, даће сведоцбу на стављана му питања писмено.

Ако је глув, али може говорити и читати ставиће му се питање писмено и он ће на њих писмено или усмено одговорити.

Чл. 40. — Сведоку ће се нарочита питања само онда ставити ако би то потребно било ради бољег објашњења ствари, и према томе сведок ће се пустити да најпре сам искаже све што зна о дотичном предмету.

Ако би исказ сведоков био непотпун или нејасан или противречан, или би се очекивало да сведок још што зна да покаже а не би казао, иследник ће му стављати потребна питања ради објашњења.

Кад сведок неће да сведочи о оком о чему се пита, иследник ће га решењем ставити у притвор противу кога нема жалбе, и који не сме трајати дуже од тридесет дана. Чим овакав сведок искаже сведоџбу пустиће се из притвора.

Ако би такав сведок био војник под заставом, истражна власт известиће актом о томе војну власт да она према њему употреби средство из овог члана.

Чл. 41. — Кад сведок искаже сведоџбу иследник ће му је прочитати и упитати га има ли још што да осведочи, и ако нема онда ће му се сведок потписати, а затим ће се потписати иследник и деловођа његов и присутници при испитивању.

Ако сведок не зна писати, потписаће га који од сведока који писати зна а ако нема писмених сведока потписаће га иследник, а испитани сведок ставиће крст поред свог имена.

Чл. 42. — Сведоке ће полицијска истражна власт заклињати на исказе увек, сѐм случаја из чл. 44 и 45. овог Поступка.

Чл. 43. — У случају да сведок пре положене заклетве измени своју сведоцбу, истражна власт заклеће га на тај нови исказ.

Чл. 44. — Сведоцбу сведока који се не би хтео заклети (било услед заветовања, трудноће или томе слично), а била би од утицаја на одлуку, ценићи Монополска Управа према свима осталим околностима тога дела.

Чл. 45. — Као сведоци неће се заклињати: монополски органи или они државни службеници, који су законом позвани да хватају и гоне кријумчаре монополисаних предмета, ако су се већ при ступању у службу заклели, изузев случаја, кад окривљени наводи, да он није у кријумчарењу ухваћен, већ друго лице, које је туђе име употребило.

Поред тога само ће се саслушати а неће се заклињати, а ако су се заклели неће им заклетва важити:

1. они који су под сумњом, да су учествовали у извршењу дела о коме се испитују, докле се од те сумње не би оправдали;
2. који су под истрагом за монополске или царинске кривице;

3. лица слабоумна или за које је познато да нису при чистој свести;

4. они који су при испиту навели битне околности за које би се после сазнало да не постоје.

Чл. 46. — Кад се сведоци у *главним* тачкама својих исказа не слажу, они ће се међу собом суочити и питати о ономе у чему се не слажу.

Ако би следник за потребно нашао, може и више од два сведока заједно суочити.

V. О испиту окривљеног.

Чл. 47. — Испитивање окривљеног и сведока код полициске власти бива пред присутницима (из члана 29. овог Поступка) и не сме се без оправданих и важних узрока прекидати.

Испит бива редовно дању, ну по изузетку биће и ноћу, на случај да се кривац ноћу власти доведе.

Чл. 48. — У протоколу саслушања означаће се најпре: дан, месец и година кад је и место где је саслушање вршено, име и презиме окривљеног и одакле је, као и дело због чега се на одговор узма. Затим ће се окриви

љени питати да каже своје име и презиме и своје личне односе: је ли раније и због чега узимат на одговор и кажњен, има ли и где каква имања. Кад и то буде свршено, иследник ће га опоменути да најпре сам каже што има и зна о делу због ког се узима на одговор.

У протоколу саслушања бележиће се с леве стране, на половини табака, питања а с десне одговори и свако питање и одговор означаваће се једним истим бројем.

Чл. 49. — Исказ окривљеног бележиће се колико је више могуће његовим речима. Окривљени може и диктирати свој одговор, што ће се у протоколу забележити. Питања ће му се стављати онда, када би то потребно било ради бољег сазнања истине или кад се чини да окривљени без тога не може исказати све што зна.

Позивање и опомињање окривљеног на доказе и сведоџбе сведока биће само у толико у колико је одговор окривљеног њима противан, па би требало ту противност у исказима уништити и до истине доћи.

Чл. 50. — Ако би окривљени одговорио да питање није добро разумео, оно ће му се поновити и тек тада што буде одговорио уписати се у протокол.

Кад би окривљени почео признавати или казивати и оно што следник раније није знао, онда треба окривљеног пустити да и то каже па онда и то у протокол убележити.

Чл. 51. — Кад окривљени неће никако или неће на нека питања да одговара, забележити се у протокол пошто најпре следник окривљеног опомене да тиме неће зауставити даљу истрагу.

Чл. 52. — Кад се испит заврши, протокол испита прочитаће се у свему окривљеном и последње питање том приликом биће: „има ли окривљени још што у одбрану да наведе,“ па ће протокол окривљени потписати. Ако би том приликом окривљени стављао какве примедбе, исправке или допуне свом одговору, то ће се с примедбом накнадно уписати у протокол, али ће се и ранији искази окривљеног оставити како су у протокол уписани.

Чл. 53. — Ако по једном делу има више окривљених, саслушање ће се за сваког оделито вршити.

Чл. 54. — Ако су кријумчарску кривицу учинили више њих, али је само један кривац ухваћен, а остали су утекли ван домашаја српских власти, истраж а полициска власт довршиће истрагу према ухваћеном и акта послати Монополској Управи.

Чл. 55. — Кад се казивање окривљеног не слаже са исказима испитаних сведока, хватача или саучасника, о да их треба суочити због оних околности у којима се не слажу. Исто тако суочења ће бити и онда, ако би окривљени то тражио.

С окривљеним ће се сведоци или хватачи или саучесници засебно суочавати, ну могу се и њих више с окривљеним у један пут суочити, ако би то према истрази требало.

VI. Оцене доказа.

Чл. 56. — Монополска Управа доноси своје одлуке на основу акта чињене истраге

Докази ће се ценити у вези један с другим. Претпоставке ван акта истраге не смеју

се чинити, да би се тако важност тужбе побилжала или да се оно за доказ узима, што не може имати снагу доказа.

Чл. 57. — Докази су:

1. Кријумчарски записник и остала службена извешћа;
2. Увиђај власти;
3. Протокол хемијске анализе односно вештачко мкење;
4. Сведоцбе сведока и искази саучесника, који своју кривицу признају;
5. Признање оптуженог;
6. Саставни доказ, састављен из полудоказа.

Чл. 58. — Кријумчарски записник уредно и по законским прописима састављен сматра се за потпун доказ кривице, осем ако би оптужени још при састављању записника писмено што приметио, или ако би се с основом тврдило, да је записник лажно састављен (види члан 165. Закона о монополу дувана).

Чл. 59. — Службени извештаји надлежних власти у колико се на дело кријумчарења односе потпун су доказ, ако се њима јасно и несумњиво доказује кривица оптуженог.

Чл. 60. — Уредно и правилно извршен увиђај на месту дела може се за доказ узети.

Чл. 61. — Вештачко мњење потпун је доказ о ономе о чему гласи, ако се ни с које стране против њега не чине никакви оправдани приговори.

Чл. 62. — Сведоцибе најмање два неизузета сведока учињене слободно, без утицаја, без споразумевања, наговарања, претње и т. сл., ако се оснивају на властитом сазнању сведока а не по чувењу од другог, по причању или нагађању и претпоставкама, сматраће се за потпун доказ ако је сведок по датој сведоциби заклет или ако није заклет због случаја из члана 44. овог Поступка.

Ако би био само један сведок његова сведоциба биће полудоказ.

Чл. 63. — Казивање два саучесника, који своју кривицу признају, пуноважан је доказ противу окривљених, који своју кривицу не признају, ако је исказано: слободно, без споразума, претње, наговарања и т. сл. у свесном и разборитом стању, а не по чувењу, нагађању, вероватности и т. д. и ако ни у колико сумње противу себе не изазива.

Под истим околностима казивање једног саучесника, који своју кривицу признаје, полу-доказ је против оних за које тврди, да су у кривици учествовали или су му помагали.

Чл. 64. — Признање оптуженог моћи ће се сматрати за доказ кривице, ако је изречено јасно и одређено, ако је дато у свесном стању и пред надлежном влашћу и ако се слаже и с осталим извиђеним околностима дела.

Чл. 65. — Најмање два полудоказа састављају пун доказ против каквог лица да је монополску кривицу учинило.

VII. О пресуђењу.

Чл. 66. — Кријумчарски одсек, кад од истражне власти добије акта истраге, саставиће кратку тужбу и са свима актима поднеће је Монополској Управи на одлуку.

Чл. 67. — Монополска Управа доноси своје одлуке колегијално у седницама састављеним према чл. 152. Закона о монополу дувана и чл. 15. Закона о новим монополим.

Чл. 68. — Одлуке се доносе већином гласова пристних чланова суда. Председник при-

купља гласове почевши од најмлићег члана. Председник ће питати чланове суда:

- а) има ли дела;
- б) има ли доказа против оптуженог и који су; и
- в) колико казну оптужени заслужује.

Ако би при решавању неког питања било више од два разна мишљења, тако да не би било већине ни за једно, онда ће се за оптуженог тежа мишљења приближавати онима, што су лакша, док се потребна већина не добије.

Члан суда који се не би сложио с осталима може дати своје одвојено мишљење на писмено, али и оно као и пресуда мора бити образложено и исказано при изрицању казне.

Одвојена мишљења се не саопштавају оптуженом.

Чл. 69. — Кад Монополска Управа нађе према оптужби кријумчарског одсека и актима истраге, да је оптужени крив, осудиће га пресудом на казну и остале трошкове, а по кривицама из Закона о монополу соли и новим монополимa и на накнаду.

Чл. 70. — Саучесници једног дела осу-диће се једном пресудом.

Чл. 71. — Пресуда Монополске управе мора имати:

а) назив да је пресуда с назначењем да је изречена од Монополске управе као од надлежне;

б) име и презиме окривљеног и саучесника, ако их има;

в) назив власти која оптужује и због кога дела;

г) доказе и околности којима се дело до-казује;

д) одредбе дотичног монополског закона по којима је кривица просуђена као о одредбе закона о таксама за наплату таксе;

ђ) казна, односно казна и накнада на коју се окривљени осуђује, ако је кривица по За-кону о монополу соли и новим монополима.

У исто време одредиће се колико ће дана затвора имати осуђени да издржи, на случај да осуду (казну и накнаду) не би могао сву, или неки део новцем платити. Суме испод пет динара рачунаће се у један дан затвора;

е) досуђује ли се потказивачу или хватачу награда, као и дангуба присутницима и сведоцима и колико;

ж) датум где је пресуда изречена, број деловника, печат Монополске Управе и потпис судија.

Чл. 72. — Кад Монополска Управа нађе да не постоје докази за кривицу оптуженог или да су основи по којима је истрага вођена обеснажени, или да постоје такви законски основи због којих се окривљени не може осудити, она ће га решењем за некривог огласити.

Чл. 73. — Ако се оптужени за кријумчарске кривице по Закону о монополу дувана ослободи извршним решењем од казне, одузети дуван не враћа му се, већ ће му се исплатити вредност дувана по процени одређене комисије од стргне Монополске Управе (чл. 162. Закона о монополу дувана.)

Противу те процене нема места жалби.

Одузети предмети: оруђе, стока, алати, кола, и др. такође се не враћају, већ се враћа окривљеном продајна цена, а у случају члана 144. Закона о монополу дувана, положена сума по процени.

Чл. 74. — Овако ће се поступити и с узапћеним кријумчарским предметима по Закону о монополу соли и новим монополима, с том разликом што ће се узапћени алкохол ослобођеноме вратити, а за со, петролеум и цигарпапир вратиће му се од продаје добијен новац.

Чл. 75. — Пресуде и решења Монополске Управе слаће кријумчарски одсек полицијској власти ради предаје осуђеном на рецепис. Ова пресуда или решење биће само под потписом председника суда Монополске Управе.

Чл. 76. — Кад се пресуда не може осуђеном да преда с тога, што се не зна где живи осуђени или што га власт не може да пронађе, полицијска власт на основу добијених доказа известиће о томе Монополску Управу па ће му је саопштити у изводу преко „Српских Новина“ један пут. За дан саопштења сматра се седми дан од дана датума новина у којима је пресуда или решење оштампано. Датум новина не рачуна се.

Чл. 77. — Противу пресуда Монополске Управе изречених по кријумчарским преступним

кривицама, осуђени се може жалити Државном Савету због кривица по Закону о монополу дувана у року од десет дана, а због кривица из Закона о новим монополинама и монопола соли у року од петнаест дана од саопштења.

Жалба се предаје Монополској Управи или непосредно или преко поште на повратни рецепис. Дан предаје пошти сматра се као дан предаје самом надлештву.

На време изјављене жалбе Монополска управа слаће са свима актима дела Државном Савету у року од пет дана на решење.

Чл. 78. — Право на жалбу у случају чл. 76. и 77. овог Поступка имају и родитељи осуђеног, као и заостали супруг, односно његова најближа родбина, задругари, пуномоћник или старалац.

Чл. 79. — Жалбе које нису на време изјављене Монополска Управа одбациваће решењем, које ће се на самој жалби стављати. Противу овога решења осуђени се може у року од петнаест дана од саопштења обратити Монополској Управи с доказима да је жалбу на време изјавио и Монополска Управа послаће предмет на решење Државном Савету.

Чл. 80. — Ако би Државни Савет при расматрању дела нашао, да пресуда не одговара закону, поништиће је и акта вратити Монополској Управи, да према његовим примедбама нову пресуду донесе. Ове су примедбе Државног Савета обвезне за Монополску Управу (в. 1. од чл. 154. Закона о монополу дувана).

Чл. 81. — Ако би услед захтева у поднетој жалби Државни Савет нашао да треба извршити накнадну хемиску анализу, ову ће извршити стална комисија, коју одређује Министар Финансија за сваку годину унапред.

Сталну комисију састављају три члана од којих два морају бити практичари. Уз ове чланове постављаће Министар увек и два заменика. На случај да је који од чланова спречен заступа га заменик.

Дневницу од по двадесет динара члановима ове комисије, као и трошкове за утрошене хемијске реаквенције око нове анализе, плаћа жалитељ приликом изјаве жалбе. Ако тада не положи накнаду Монополској Управи, сматраће се као да му овај захтев и не постоји у жалби.

Чл. 82. — Ако би Државни Савет нашао да је пресуда Монополске Управе правилно изречена, он ће је одобрити.

VIII. О извиђању и суђењу иступа.

Чл. 83. — Сви се иступи казне административно на основу записника састављених по пропису члана 160. Закона о монополу дувана.

Чл. 84. — Истраге по иступима вршиће окружне и среске полициске власти на тужбу кријумчарског одсека.

Чл. 85. — Кад истражна власт истрагу буде свршила, послаће сва акта кријумчарском одсеку Монополске Управе и овај ће поднети предлог Монополској Управи на одлуку.

Чл. 86. — Осуде изриче Монополска Управа и оне су одмах извршне.

IX. О извршењу пресуде Монополске Управе.

Чл. 87. — Све своје извршне пресуде Монополска Управа слаће, у препису, на извршење полицијским властима и ове их морају извршити најдаље у року од 30 дана,

сем случаја ако се морају извршивати из непокретног имања осуђеног.

За све кријумчарске кривице, ако је кривац произвођач, служи за наплату казне, као гаратија, на првом месту остали неоспорени дуван.

Чл. 88. — Ако осуђени не би имао покретности и непокретности из које би се могла наплатити осуда по пресуди или неки део њен (остатак) она ће му се, односно остатак ње, заменити затвором, рачунајући по пет динара за један дан затвора.

Ова немогућност плаћања доказиваће се уверењем надлежне власти.

Чл. 89. — Новац наплаћен по монополским пресудама не сме се употребљавати ни на какве издатке и мора се одмах послати Монополској управи, под личном одговорношћу онога лица које новац наплати, најдаље за месец дана од дана наплате.

Ко се огреши о овај пропис закона казниће се по § 43. тач. 5. Закона о чиновницима грађанског реда.

Чл. 90. — Ако би осуђени после изречене пресуде побегао и на позив извршне власти

не би дошао, пресуда ће се извршити у оно-
лико у колико је могуће из његове имаовине.

Чл. 91. — Надзор над извршењем пресуда Монополске управе водиће кријумчарски одсек Монополске управе, а контролу по појављеној потреби вршиће преко свога нарочитога изасланика.

Чл. 92. — Монополска управа поред казне и накнаде осуђиваће окривљеног и на плаћање таксе по Закону о таксама, као и на плаћање дангубе присутницима при ислеђењу и сведоцима.

Чл. 93. — Трошкови учињени на пренос укријумчарених предмета, оруђа, као и на исхрану стоке и т. д. наплаћиваће се из новца добивеног од продаје тих уапћених предмета и преносних средстава.

Чл. 94. — Кад пресуда Монополске Управе постане извршном, новац добивени од продаје кријумчарених предмета, оруђа и осталих средстава (по чл. 44 и 45. овог Поступка), унеће се рефератом у Главну Благајну Монополске Управе као њен ванредан приход.

Чл. 95. — Тако исто унеће се у Главну Благајну Монополске Управе и књижити као ванредан приход и новац добивени од наплаћених осуда по пресудама Монополске Управе.

Чл. 96. — Од новца наплаћеног у име казне од кријумчара даће се, у име награде, једна трећина хватачу или потказивачу, ако су ови приликом потказа или хватања изјавили да награду траже.

Ове награде исплаћују се по претходном реферату кријумчарског одсека и решењу управника државних монопола или његовог заступника.

Чл. 97. — Ако преносна средства не би била својина кријумчарева или онога за чији је рачун кријумчарење извршено или само покушано, власник или држалац тих средстава, *који докаже да није знао да ће она бити за кријумчарење употребљена*, може тражити да му их Монополска Управа врати или цену добивену за њих ако су средства већ продата, накнади, пошто по одредбама §§ 300. и 301. Крив. Суд. Пост. својину тих предмета докаже.

Остатак до вредности тих средстава може

сопственик или држалац тражити од кријумчара особеном парницом.

Х. О одсутним кривцима.

Чл. 98. — Ако би се десило да се кријумчар не може пронаћи ради ислеђења а не зна се поуздано да је побегао, истражна власт дужна је старати се да га пронађе и истрагу над њим изврши.

Чл. 99. — Ако се зна или се по свима околностима може веровати, да је кријумчар побегао, или се крије, истражна власт предузеће све потребне мере да се он добави и истрага изврши, а све државне и општинске власти дужне су јој у томе помагати.

Чл. 100. — Ако се никако кријумчар не би могао добавити ради истраге и суђења, то ће се, по правилу, сваки рад прекинути, док се кријумчар не добави, ако дело до тог времена не застари.

ХІ. Завршне одредбе.

Чл. 101. — Ако је пресуда Монополске Управе пре смрти осуђенога постала извршном, Монополски Закони. II.

то ће се новчана казна наплатити из заосталог посмртног имања осуђенога.

Чл. 102. — Овај Поступак почиње важити од дана кад га Министар Финансија одобри, а обавезну силу добија петог дана од дана кад у „Српским Новинама“ буде обнародован.

5

ПРЕГЛЕД ДОПУЊЕНИХ НАСЛОВА У ДИГИТАЛНОЈ БИБЛИОТЕЦИ

1. РУДАРСКО ЗАКОНОДАВСТВО
Београд: Издавачка књижарница Геце Кона, 1925.
2. ЗАКОН О ДРЖАЊУ И НОШЕЊУ ОРУЖЈА
Београд: Издавачка књижарница Геце Кона, 1930.
3. ЕНГЛЕСКА КАБИНЕТСКА ВЛАДА
Глигорије Т. Бугарски Златић
Београд: Издавачко предузеће „Дан”, 1939.
4. ПРАВИЛА О СНАБДЕВАЊУ ЉУДСКОМ ХРАНОМ
У КАЗНЕНИМ ЗАВОДИМА
Београд: Краљ.-српска Државна штампарија, 1900.
5. ПРАВИЛА О ВОЂЕЊУ ИНВЕНТАРА СТВАРИ
ПРИ УПРАВАМА КАЗНЕНИХ ЗАВОДА
Београд: Државна штампарија Краљевине Србије, 1900.
6. КРИМИНАЛНИ (КАЗНИТЕЛНИ) ЗАКОНИК
ЗА КРАЉЕВИНУ СРБИЈУ
Београд: Државна штампарија Краљевине Србије, 1908.
7. ЗАКОН О ТРГОВАЧКОЈ АКАДЕМИЈИ
Београд: Државна штампарија Краљевине Србије, 1910.
8. ДУАЛИТЕТ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА,
КАЗНЕ И МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ
Др Тома Живановић
Београд: Књижарница Рајковића и Ћуковића, 1928.
9. МОНОПОЛСКИ ЗАКОНИ И МОНОПОЛСКИ
КРИВИЧНИ ПОСТУПАК
Београд: Државна штампарија Краљевине Србије, 1902.
10. DR FRANZ LISZT; ПОЈАМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА
У ПРОЈЕКТУ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА;
ПРИНЦИПИ ЗАКОНОДАВНОГ РЕГУЛИСАЊА
ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМА ПОЗИВНЕ ТАЈНЕ
Др Тома Живановић
Београд: Штампарија „Доситије Обрадовић”, 1911.

11. ПРИЛОЗИ ЗА РЕФОРМУ КАЗНЕНИХ ЗАВОДА
Миленко М. Жујовић
Београд: Краљ.-срп. Државна штампарија, 1887.
12. ЗАКОН О КОНВЕНЦИЈИ ИЗМЕЂУ КРАЉЕВИНЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ И КРАЉЕВИНЕ БУГАРСKE О
ЛИКВИДАЦИЈИ ДВОВЛАСНИХ ИМАЊА
Београд: Државна штампарија Краљевине Југославије, 1930.
13. СПОМЕНИЦА О ОТВАРАЊУ УНИВЕРЗИТЕТА
Београд: Државна штампарија Краљевине Србије, 1906.
14. УПУТ ЗА ЗАШТИТУ ОД БОЛНИХ ОТРОВА И
БАКТЕРИЈА И ЗА САНИТЕТСКУ СЛУЖБУ ПРИ
ОДБРАНИ ОД НАПАДА ИЗ ВАЗДУХА
Београд: Министарство Војске и Морнарице, 1932.
15. КРИТИЧКА ОЦЕНА ЗАКОНА О
ИЗДАВАЊУ ТАПИЈА
Таса Марковић
Београд: Штампарија „Дом”, 1931.
16. ВРХОВНА ДРЖАВНА УПРАВА И ЗАКОНИ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ: СВЕСКА ТРЕЋА
Београд; Загреб: Главно уредништво Алманаха
Краљевине Југославије, 1930.
17. ДОДАЦИ НА СКУПОЋУ ЧИНОВНИКА И ОСТАЛИХ
ДРЖАВНИХ СЛУЖБЕНИКА ГРАЂАНСКОГ РЕДА
Суботица: Штампарија Дирекције државних железница, 1924.
18. ПРАВИЛА О ПОСТУПАЊУ У НЕСПОРНИМ
(ВАНПАРНИЧНИМ) ДЕЛИМА СА НАСТАВЉЕЊЕМ
ОПШТИНСКИМ ВЛАСТИМА О ПРИБАВЉАЊУ И ПОДНАШАЊУ
ИЗВЕШТАЈА О СМРТИ И О ПОПИСУ ИМАЊА КАКВОГА ЛИЦА
Београд: Краљ. срп. државна штампарија, 1911.

19. ПРАВА БРАНИЛАЦА ЗА ВРИЈЕМЕ ПРИПРЕМНОГ ПОСТУПКА
Др Људевит Зимперман
Београд: Штампарија и књиговезница „Привредник”, 1935.
20. ЗАКОН О ИСЛАМСКОЈ ВЕРСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И УРЕДБА О ПРИВРЕМЕНОЈ
ОРГАНИЗАЦИЈИ ВЛАСТИ И ПОСЛОВА ИСЛАМСКЕ ВЕРСКЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Београд: Државна штампарија Краљевине Југославије, 1930.
21. МЕЂУНАРОДНИ ПЛЕБИСЦИТИ
(LES PLEBISCITES INTERNATIONAUX)
Др Видан О. Благојевић
Београд: Југословенско удружење за међународно право, 1935.
22. ЗАКОН О ВЕРСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ЈЕВРЕЈА У
КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ
Београд: Штампарија „Феникс”, 1930.
23. ЗАКОН О АРХИВАМА МИНИСТАРСТВА ИНОСТРАНИХ
ПОСЛОВА И ДИПЛОМАТСКИХ И КОНСУЛАРНИХ
ЗАСТУПНИШТАВА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У
ИНОСТРАНСТВУ
Београд: Државна штампарија Краљевине Југославије, 1930.
24. ОДРЕДБЕ ЗА БАНОВИНСКЕ СЛУЖБЕНИКЕ
ВРБАСКЕ БАНОВИНЕ
Бања Лука: Штампарија Браћа Јакшић, 1939.
25. ИЗВОЗ СТОКЕ И ЗАДРУГАРСТВО
Београд: Задружна штампарија, 1940.

6

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. ЛОВАЦ НА ДУШЕ
Донато Каризи
Београд: Вулкан издаваштво, 2024.
2. МЕРЕДИТ, САМА
Клер Александер
Београд: Вулкан издаваштво, 2024.
3. КАНОН ПОТИШТЕНОГ УМА
Филип Грбић
Београд: Вулкан издаваштво, 2024.
4. ПЛАВУША
Џојс Керол Оутс
Београд: Areté, 2024.
5. ДЕВЕТИ ЖИВОТ АНЕ БЕЛИНСКИ
Марко Стојкић
Београд: Блум издаваштво, 2024.
6. САМИ СМО
Пејами Сафа
Зрењанин: Агора, 2024.
7. ИНТИМНИ ЖИВОТ
Николо Аманићи
Београд: Вулкан издаваштво, 2024.
8. АСТАЛ ТИШ РИБА ФРИШ: ГЕНИЈЕ БАС ГИТАРЕ:
FATHERFUCKER
Слободан Тишма
Нови Сад: Футура публикације, 2024.
9. УЛИЦА ЧАЈКОВСКОГ 40
Питер Ватердринкер
Београд: Лагуна, 2024.

10. УБИСТВО ЗА ПРЕЗАУЗЕТЕ
Тони Парсонс
Београд: Лагуна, 2024.
11. НАЈТРЕЗНИЈИ ЧОВЕК НА СВЕТУ
Матија Павићевић
Београд; Подгорица: Космос издаваштво; Нова књига, 2024.
12. КРАЉИЦА У БЕКСТВУ
Виолен Уисман
Београд; Подгорица: Космос издаваштво; Нова књига, 2024.
13. ИЗГУБЉЕНА ЉУБАВ
Шарлот Риксон
Београд: Лагуна, 2024.
14. ГРАД ПОБЕДЕ
Салман Ружди
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
15. МАДАМ ЛАЗАР
Тајг Мак Гонагањ
Београд: Трећи трг; Сребрно дрво, 2024.
16. ОДВАЖНИ ПОДУХВАТИ
Шарлоте Ван ден Брук
Београд: Трећи трг; Сребрно дрво, 2024.
17. УСПОМЕНЕ ЈЕДНОГ ДРВЕТА
Тина Ваљес
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
18. ВАРШАВСКИ ПРОТОКОЛ
Стив Бери
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
19. ВАТРА И ЛЕД (СЕРИЈАЛ О АВГУСТУ СТРИНДБЕРГУ)
Кристина Олсон
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Платон: **МЕНОН ИЛИ О ВРЛИНИ** / Београд: Контраст издаваштво, 2025.

Преузето са сајта:

<https://kontrastizdavastvo.rs/knjige/knjiga-menon-ili-o-vrlini-platon-28223>

Платонов дијалог *Менон или о врлини* бави се питањима која одјекују кроз векове: шта је врлина и може ли се научити? Кроз мајсторски вођен разговор, Сократ уводи револуционарну теорију – учење је заправо сећање на оно што је душа знала пре рођења. Дијалог поставља чувени *Менонов парадокс* и прави суштинску разлику између знања и правилног мишљења која постаје темељ западне филозофије.

За данашњег читаоца, ово дело нуди не само историјски увид већ и непосредну провокацију о образовању, моралном развоју и природи знања. Превод Албина Вилхара чини овај темељни филозофски текст доступним српској публици.

2. Владимир Пиштало: **ЛУКЕ: ПУТОПИСИ** / Нови Сад: Агора, 2025.

Преузето са сајта:

<https://agoraknjige.rs/shop/vladimir-pistalo-luke/>

Владимир Пиштало (1960) један је од најзначајнијих и најпревођенијих савремених српских писаца, добитник НИН-ове награде, награде *Меша Селимовић* и награде *Борисав Станковић*. Његов роман *Тесла, портрет међу маскама* преведен је на двадесет, а роман *Миленијум у Београду* на десет језика.

Из ових путописа се, између редова наравно, може видети и како је англосаксонски свет победио романски свет, или како барок заиста уједињује лакомисленост и достојанство. Ови путописи су приче са путовања по свету, по његовој суштини и дубини, сложене као у калеидоскопу, по моделу удара асоцијација, пред читаоцем као сведоком.

Бљесак приче постаје прави ватромет, а делови прича се ферментирају у трајно пијанство које постаје део читалачког искуства. *Луке* су један истовремено посебан, изоштрени и у позадини крупно кадриран поглед на нашу планету.

У њима се осећа топлина стварног доживљаја, дубина перцепције и књижевне меморије. Уосталом, писац нам сам даје свој кључ за путовања ка непознатом: *Путујеш не да би видео, већ да би научио да гледаш... Човек мора нешто знати да би нешто видео. И човек не сме све знати да би нешто видео. Ја волим нове градове. Фасцинација падне на мене. Дрхтурим као заљубљен човек. Жедно грабим непознато.*

Ненад Шапоња

3. Шива В. Н. Парасрам: **KALI LINUX: ДИГИТАЛНА ФОРЕНЗИКА** / Београд: Компјутер библиотека, 2024.

Преузето са сајта:

https://kombib.rs/preuzimanje/pog/577_Kali_Linux_digitalna_forenzika_promo_poglavlje.pdf

Kali Linux је дистрибуција заснована на Linux оперативном систему која се користи за тестирање пробоја и дигиталну форензику. Ово треће издање је допуњено реалним примерима и детаљним лабораторијским вежбама уз које ћете, уз помоћ моћних алата, унапредити своје вештине истраге. Уз ово издање ћете користити напредне алате, као што су FTK Imager, Hex Editor i Axiom, да научите савремене технике за анализу, извлачење података и извештавање.

Обрађене су основне и напредне теме савремене дигиталне форензике током истраживања домена оперативних система. Затим су представљени разни формати за складиштење датотека, укључујући места скривена од

крајњег корисника, чак и од оперативног система. Такође, научићете да инсталирате Windows Emulator Autopsy 4 на оперативном систему Kali Linux, да користите алате Nmap i NetDiscover за проналажење врсте уређаја и рачунара на мрежи, да креирате форензичке слике података и да одржите интегритет помоћу алата за хеширање.

На крају су обрађене и напредне теме, као што су обдукција и прикупљање података за истрагу са мреже, меморије и оперативног система. Уз ову књигу о дигиталној форензици ћете стећи практично искуство имплементације темеља дигиталне форензике: прикупљања, извлачења, анализе и презентације података, помоћу најмодернијих алата оперативног система Kali Linux.

ШТА ЋЕТЕ НАУЧИТИ:

- Да инсталирате оперативни систем Kali Linux на Raspberry Pi 4 уређају и разне друге платформе
- Да покрећете Windows апликације на оперативном систему Kali Linux помоћу емулятора Windows апликација познатог као Wine
- Да препознате важност RAM меморије, система датотека, података и кеша за DFIR истрагу
- Технике за опоравак датотека, издвајање података и извлачење података помоћу алата Magic Rescue
- Упознаћете најновији Volatility 3 радни оквир и анализу меморијских исписа
- Различите типове уцењивачког софтвера и откривање артефаката за DFIR истрагу
- Да спроведете потпуно аутоматизовану DFIR анализу помоћу прегледача Autopsy 4 основана 1986.

4. Инга Абеле: **ПЛИМА** / Београд, Контраст издаваштво, 2025.

Преузето са сајта:

<https://kontrastizdavastvo.rs/knjige/knjiga-plima-inga-abele-28076>

Плима Инге Абеле је смео романескни експеримент – прича испричана уназад, где јунакиња Јева живи свој живот обрнуто како би поново срела љубавника који је умро млад. У библијској сцени Бог јој нуди необичан пакт,

а Абеле ту премису развија у филозофско-поетску медитацију о пролазности, времену и љубави која превазилази смрт.

Густим, лиричним стилем који подсећа на Вулф, Абеле пише о средовечној жени која тражи значење у ситницама и повлачи се у шуму. Структурално изазован, емотивно дубок – роман за читаоце који траже књижевност која трансформише перцепцију стварности.

5. Могенс Херман Хансен: **ПОЛИС: СТАРОГРЧКА КУЛТУРА ГРАДА-ДРЖАВЕ** / Лозница, Карпос, 2024.

Преузето са сајта:

https://karposbooks.rs/shop/panelinion/polis-starogrcka-kultura-grada-drzave-mogens-herman-hansen/?_rstr_nocache=rstr6546ab64c6405479

Могенс Херман Хансен (1940–2024) био је дански историчар и један од водећих истраживача атинске демократије и полиса. Студирао је историју и класичну филологију на Универзитету у Копенхагену, где се након дипломирања и запослио. Био је гостујући професор на бројним универзитетима, члан Краљевске данске академије наука, Британске академије и Немачког археолошког института. Од 1993. до 2005. године био је директор Копенхашког центра за истраживање полиса (Copenhagen Polis Centre, CPC).

Уз бројне публикације CPC-а, Хансенова најпознатија дела обухватају наслове *Атинска демократија у Демостеново доба* (1991) и *Полис: Старогрчка култура града-државе* (2004), који сажима резултате истраживања спроведених од 1993. до 2003. године при CPC-у, а под окриљем Данске националне истраживачке фондације. Његове књиге су преведене на бројне европске језике и уживају изузетан углед.

Ако се проучава веза између настанка градова и обликовања држава, показује се да су у светској историји, од око 3000. године пре нове ере до

око 1900. године нове ере, постојале две различите врсте државних творевина: макродржаве, са великим бројем градова унутар њихових територија, и области сачињене од микродржава, од којих је свака обухватала један град и његову околину. Таква микродржава назива се град-држава, а област подељена на градове-државе чини оно што називамо *културом градова-држава*.

У историји света забележено је најмање 37 култура градова-држава, а већина се налазила у Југоисточној Европи, на Блиском истоку, у Југоисточној Азији, Западној Африци и Средњој Америци. Највећа међу њима била је култура античких грчких градова-држава. Обухватала је око 1.500 градова-држава расутих по целом медитеранском свету.

Дански историчар Могенс Херман Хансен не занемарује ниједан аспект грчког града. Занимају га његов настанак и нестанак, његови грађани, политичка организација, а посебно разноврсна значења речи полис у античком грчком језику (одакле потичу и наше речи полиција, политика и политичар). Примењује упоредни и мултидисциплинарни приступ (историја, археологија, демографија, социологија, политичка филозофија, лингвистика). Најстарији полиси настали су у VII веку пре нове ере, а последњи су нестали у V веку нове ере. Најпознатији су Атина и Спарта, али у време Платона и Аристотела постојало је барем још хиљаду других градова-држава.

На крају, Хансен показује колико савремени велики државни системи дугују градовима-државама у погледу друштвено-економске и политичке организације. Отуда ова књига представља незаобилазну и свежу синтезу о једном кључном, али често тешко схватљивом аспекту друштва класичне антике.

6. Урсула Ле Гвин: **СВЕТ СЕ КАЖЕ ШУМА** / Београд: Контраст издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://kontrastizdavastvo.rs/knjige/knjiga-svet-se-kaze-suma-ursula-le-gvin-28010>

У *Свет се каже шума*, Урсула Ле Гвин нас води на планету Атше, дом мирољубивих Атшејаца чији је живот нераскидиво везан за шуму. Долазак Земљана и њихова брутална колонизација, предвођена капетаном Дејвидсоном, покреће лавину насиља. Атшејац Селвер, након личне трагедије, приморан је да поведе свој народ у отпор, преобликујући њихову суштину. Ле Гвин мајсторски истражује теме колонијализма, екологије и цене насиља, остављајући читаоца са дубоким питањима о идентитету и последицама људског деловања. Незаобилазно дело које одзвања и данас.

7. Михаило Зоин: **CHATGPT И ПРИЛАГОЂЕНИ GPT МОДЕЛИ** / Београд: Компјутер библиотека, 2024.

Преузето са сајта:

<https://knjige.kombib.rs/chatgpt-i-prilagodjeni-gpt-modeli>

Сваког дана, у сваком погледу, вештачка интелигенција све више напредује, а сада имате прилику да budete међу првима који се упознају с најновијим достигнућима уз потпуно ново издање књиге *ChatGPT и прилагођени GPT модели*. Након годину дана од претходног издања, долази унапређено издање са свежим садржајем и иновативним приступима. ChatGPT је еволуирао, а са њим и ваша способност да га користите као никада раније!

У овом водичу детаљно је објашњен рад са најновијим моделима, укључујући GPT 01-preview, који омогућава напредно размишљање, и GPT 01-mini, дизајниран за брже обављање задатака. Ту је и GPT-40, савршен за већину задатака, као и његов бржи партнер, GPT-40 mini. Наравно, за оне који воле класику, ту је и стари, али поуздан GPT-4. Овај водич такође пружа практичне савете и примере како најбоље искористити сваки од ових

модела, помажући вам да одаберете онај који најбоље одговара вашим потребама, било да радите на креативним пројектима, анализи података или једноставним свакодневним задацима. Ова књига вас води кроз све аспекте коришћења ChatGPT и прилагођених GPT модела. Почевши од основних корака, па до конкретних апликација у писању, програмирању, образовању, истраживању и анализи, те продуктивности и свакодневног живота – овај водич вам пружа дубоко разумевање и практичне примере за примену ових моћних алата. Било да сте почетник или искусан корисник, ова књига је савршени ресурс за свакога ко жели да истражи могућности вештачке интелигенције у својој свакодневној пракси.

Књига је подељена на десет кључних делова:

1. Основе ChatGPT и прилагођених GPT модела

Открићете како функционишу ови модели, како да их користите и како да их прилагодите вашим специфичним потребама. Овај део је темељ за напредно коришћење GPT модела у свим областима.

2. Писање уз помоћ ChatGPT и прилагођених GPT модела

Било да пишете креативне текстове, пословне извештаје или академске радове, открићете како GPT модел може унапредити вашу продуктивност и квалитет писања. Уз практичне савете и технике, научићете како да максимално искористите ове алате за стварање садржаја који је и инспиративан и професионалан.

3. Програмирање са ChatGPT и прилагођеним GPT моделима

Искористите вештачку интелигенцију као помоћ у писању кода, решавању проблема и аутоматизацији. Овај део садржи савете и упутства за програмере свих нивоа.

4. образовање уз ChatGPT и прилагођене GPT моделе

Откријте како GPT модел може постати ваш идеалан партнер у учењу, подучавању и истраживању, било да сте студент, професор или научник. Овај алат не само да може пружити брзе одговоре на питања већ може и помоћи у развоју критичког мишљења и аналитичких вештина, чинећи процес учења интерактивнијим и ангажованијим.

5. Истраживање и анализа са ChatGPT и прилагођеним GPT моделима

Од пословне аналитике до академског истраживања, GPT модели ће вам помоћи да генеришете нове увиде и анализирате комплексне податке на ефикасан начин. Коришћењем овог алата, можете брзо претраживати велике количине информација, идентификовати обрасце, те добити препоруке које ће вам олакшати доношење информисаних одлука.

6. Продуктивност уз ChatGPT и прилагођене GPT моделе

Овај део вас води кроз технике повећања ефикасности и управљања временом уз помоћ вештачке интелигенције. Научићете како да аутоматизујете рутинске задатке, поставите приоритете и оптимизујете радне процесе, чиме ћете значајно побољшати своју продуктивност.

7. ChatGPT и прилагођени GPT модели у свакодневном животу

У овом делу књиге откривамо како GPT модели могу постати део ваше свакодневице, помажући вам у организацији, решавању проблема и доношењу одлука. Било да се ради о планирању обавеза, пружању савета за лични развој или олакшавању комуникације, ови алати могу трансформисати начин на који приступате свакодневним изазовима.

8. GPT модели које је креирао ChatGPT тим

У овом делу смо објаснили најпопуларније GPT моделе које је креирао ChatGPT тим, почев од модела DALL-E 3, па се све до оних мање популарних и коришћених.

9. Наши прилагођени GPT модели

У овом делу смо објаснили коришћење 3 прилагођена једноставна GPT модела која смо креирали у току писања књига и како се користе.

10. ChatGPT и прилагођени GPT модели у свакодневном животу

Без обзира на то да ли сте почетник или већ увелико користите Chat GPT моделе, овде ћете пронаћи нешто ново и корисно. Не пропустите прилику да сазнате све о најновијим алатима који обликују будућност комуникације, продуктивности и иновација!

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА СЕПТЕМБАР 2026. ГОДИНЕ**

1. КИШНИ ПСИ
Дејан Стојиљковић
Београд: Лагуна, 2015.
2. ВОЛИ МЕ ВИШЕ ОД СВЕГА НА СВИЈЕТУ
Мира Фурлан
Београд: Лагуна, 2022.
3. УЛИКС
Џејмс Џојс
Ријека: Отокар Кершовани, 1957.
4. ПРВА ЛАЖ ЈЕ НАЈВАЖНИЈА
Ешли Елстон
Београд: Лагуна, 2024.
5. СМРТ И ЊЕНИ ХИРОВИ
Жозе Сарамаго
Београд: Лагуна, 2011.
6. ДА ЈЕ ДУЖИ БИО ДАН
Момчило Петровић
Београд: Лагуна, 2024.
7. ВЕТАР ПРОНОСИ МОЈЕ ИМЕ
Изабела Аљенде
Београд; Подгорица: Космос издаваштво; Нова књига, 2024.
8. ТОНИ
Румена Бужаровска
Београд: ВООКА, 2025.
9. О ЛЕПОТИ
Зејди Смит
Београд: ВООКА, 2025.
10. ПРЕЖИВЕТИ ХАОС
Зорица Томић
Београд: Лагуна, 2024.

РЕДАКЦИЈА

Главни и одговорни уредник: Јелена Катана, начелник Одељења
jelena.katana@uzzpro.gov.rs

Технички уредник: Јелена Васиљевић

Сарадници: Смиљана Павков
 Лепосава Милановић
 Гордан Горуновић
 Дејан Станојловић
 Радмила Тубин Михајловић
 Оливера Кнежевић
 Светлана Вулић

Лектура: Јелена Васиљевић

Коректура: Иван Комаров

Компјутерска обрада:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Техничка подршка:

Радинка Мићовић

ШТАМПА:

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Београд, Немањина 22–26